Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2017. gada 26. janvārī*

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas vannas istabu aprīkojuma tirgi — Pārdošanas cenu saskaņošana un konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa — Regula (EK) Nr. 1/2003 — 31. pants — Pienākums norādīt pamatojumu

Lieta C-609/13 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2013. gada 21. novembrī iesniedza

Duravit AG , Hornberga [*Hornberg*] (Vācija),

Duravit SA , Bišvillera [*Bischwiller*] (Francija),

Duravit BeLux SPRL/BVBA , Overeize [*Overijse*] (Beļģija),

ko pārstāv *U. Soltész* un *C. von Köckritz, Rechtsanwälte*,

apelācijas sūdzības iesniedzējas,

pārējie lietas dalībnieki:

Eiropas Komisija, ko pārstāv *F. Castillo de la Torre* un *L. Malferrari*, pārstāvji, kam palīdz *A. Böhlke, Rechtsanwalt*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē,

Eiropas Savienības Padome,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], kas pilda pirmās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*], E. Levits, S. Rodins [*S. Rodin*] (referents) un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 10. septembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 26. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Apelācijas sūdzībā *Duravit AG*, *Duravit SA* un *Duravit BeLux SPRL/BVBA* lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2013. gada 16. septembra spriedumu *Duravit* u.c./Komisija (T-364/10, nav publicēts, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2013:477), ciktāl ar šo spriedumu Vispārējā tiesa tikai daļēji ir apmierinājusi to prasību, kurā tika lūgts daļēji atcelt Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmumu C(2010) 4185, galīgā redakcija, par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), un pakārtoti samazināt tām ar šo lēmumu uzlikto naudas sodu.

Atbilstošās tiesību normas

2 Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 31. pantā ir noteikts:

"Eiropas Kopienu Tiesai ir neierobežota jurisdikcija pārskatīt lēmumus, ar kuriem Komisija noteikusi soda naudu vai periodiska soda naudu [naudas sodu vai kavējuma naudu]. Tā var atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto soda naudu vai periodiska soda naudu [naudas sodu vai kavējuma naudu]."

Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

3 Tiesvedības priekšvēsturi, kas aprakstīta pārsūdzētā sprieduma 1.–25. punktā, var rezumēt šādi.

4 Apelācijas sūdzības iesniedzējas ir keramikas izstrādājumu ražotājas.

5 Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja LESD 101. panta 1. punkta un 1992. gada 2. maija Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 3. lpp.) 53. panta pārkāpumu vannas istabu aprīkojuma nozarē. Šis pārkāpums, kurā esot piedalījušies 17 uzņēmumi, esot norisinājies dažādos laikposmos no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim un esot izpaudies kā pret konkurenci vērstu nolīgumu vai saskaņotu darbību kopums Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritorijā.

6 2004. gada 15. jūlijā *Masco Corp*. un tās meitasuzņēmumi, tostarp *Hansgrohe AG*, kas ražo sanitārtehnikas izstrādājumus, un *Hüppe GmbH*, kas ražo dušas nodalījumus, informēja Komisiju par aizliegto vienošanos vannas istabu aprīkojuma nozarē un lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši Komisijas paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.) vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tām uzliekamo naudas sodu apmēru.

7 2004. gada 9. un 10. novembrī Komisija veica iepriekš nepaziņotas pārbaudes vairāku sabiedrību un nacionālo profesionālo apvienību, kas darbojas vannas istabu aprīkojuma nozarē, telpās. Pēc tam, kad laikā no 2005. gada 15. novembra līdz 2006. gada 16. maijam Komisija bija pieprasījusi informāciju no minētajām sabiedrībām un apvienībām, tai skaitā no apelācijas sūdzības iesniedzējām, tā 2007. gada 26. martā pieņēma paziņojumu par iebildumiem, kas arī tika tām paziņots. Laikposmā no 2004. gada 15. novembra līdz 2006. gada 20. janvārim vairāki uzņēmumi, kuru skaitā nebija apelācijas sūdzības iesniedzējas, lūdza atbrīvot no naudas sodiem vai samazināt to apmēru.

8 2007. gada 31. jūlija vēstulē apelācijas sūdzības iesniedzējas nosūtīja Komisijai savus apsvērumus par 2007. gada 26. marta paziņojumu par iebildumiem.

9 Pēc uzklausīšanas sēdes, kura notika no 2007. gada 12. novembra līdz 14. novembrim un pēc 2009. gada 9. jūlija faktu izklāsta vēstules nosūtīšanas, kurā to uzmanība tika vērsta uz noteiktiem pierādījumiem, uz kuriem Komisija plānoja balstīties, pieņemot galīgo lēmumu, Komisija 2010. gada 23. jūnijā pieņēma apstrīdēto lēmumu.

10 Komisija apstrīdētajā lēmumā uzskatīja, ka konstatēto pārkāpumu veidoja, pirmkārt, vannas istabu aprīkojuma ražotāju ikgadējo cenu paaugstinājumu un citu tarifikācijas elementu saskaņošana, kas esot notikusi regulārajās nacionālo profesionālo apvienību rīkotajās sanāksmēs, otrkārt, cenu noteikšana vai saskaņošana saistībā ar īpašiem notikumiem, tādiem kā izejvielu cenu paaugstināšana, euro ieviešana, kā arī ceļu nodevu ieviešana Vācijā, un, treškārt, konfidenciālās komercinformācijas izpaušana un apmaiņa. Šīs darbības esot atbildušas vairākkārtēji novērojamam modelim, kas sešās dalībvalstīs, kurās tika veikta Komisijas izmeklēšana, esot bijis viens un tas pats. Cenu noteikšana vannas istabu aprīkojuma nozarē esot notikusi atbilstoši ikgadējam ciklam, precīzāk, ražotāji esot noteikuši savus cenrāžus, kas parasti esot bijuši spēkā uz gadu un esot bijuši pamats komerciālajām attiecībām ar vairumtirgotājiem.

11 Komisija arī konstatēja, ka iepriekš aprakstītās darbības bijušas daļa no vispārēja plāna, kura mērķis esot ierobežot konkurenci starp apstrīdētā lēmuma adresātiem, un šīm darbībām esot vienota un turpināta pārkāpuma pazīmes, kuru piemērošanas jomā ir iekļautas trīs preču apakšgrupas, proti, sanitārtehnikas izstrādājumi, dušas nodalījumi un to piederumi, kā arī keramikas izstrādājumi (turpmāk tekstā – "trīs preču apakšgrupas"), un kuras attiecās uz Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritoriju. Runājot par aizliegtās vienošanās organizāciju, Komisija norādīja, ka pastāv nacionālas profesionālas apvienības, kuru dalībnieku darbība attiekusies uz visām trim preču apakšgrupām un kuras tā nosauca par "saskaņošanas struktūrām", nacionālas profesionālas apvienības, kuru dalībnieku darbība attiekusies uz vismaz divām no šīm trim preču apakšgrupām un kuras tā nosauca par "daudzpreču apvienībām", kā arī specializētas apvienības, kuru dalībnieku darbība attiekusies uz vienu no šīm trim preču apakšgrupām. Visbeidzot tā konstatēja, ka pastāv centrāla uzņēmumu grupa, kura ir piedalījusies aizliegtās vienošanās darbībās dažādās dalībvalstīs un saskaņošanas struktūrās un daudzpreču apvienībās.

12 Runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību konstatētajā pārkāpumā, pirmkārt, Komisija konstatēja, ka, lai gan pārkāpuma laikā būdamas galvenokārt keramikas izstrādājumu ražotājas, tās tomēr zinājušas par dažādiem preču sortimentiem, uz kuriem attiecās pārkāpums, ņemot vērā to piedalīšanos koluzīvajās sanāksmēs, ko rīkoja saskaņošanas struktūra Vācijā *IndustrieForum Sanitär*, iepriekš – *Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie* (turpmāk tekstā – "*IFS*") un kuras attiecās uz trim preču apakšgrupām. Otrkārt, runājot par aizliegtās vienošanās ģeogrāfisko tvērumu, Komisija uzskatīja, ka, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas aizliegtās vienošanās līdzdalības laikā bija *IFS*, *Fachverband Sanitärkeramische Industrie*, keramikas preču apakšgrupas specializētās apvienības saskaņošanas struktūras Vācijā (turpmāk tekstā – "*FSKI*"), *Vitreous China-group*, keramikas preču apakšgrupas specializētās apvienības Beļģijā, (turpmāk tekstā – "*VCG*") un *Association française des industries de céramique sanitaire*, keramikas preču apakšgrupas specializētās apvienības Francijā (turpmāk tekstā – "*AFICS*"), dalībnieces, tās esot tieši piedalījušās konstatētajā pārkāpumā Beļģijas, Vācijas un Francijas teritorijā. Tā uzskatīja, ka vairākas objektīvas pazīmes liecināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas varēja saprātīgi nojaust par konstatētā pārkāpuma ģeogrāfisko tvērumu ne tikai Beļģijas, Vācijas un Francijas teritorijā, bet arī Itālijas un Austrijas teritorijā. Runājot par Nīderlandes teritoriju, Komisija norādīja, ka tā nekonstatēja, ka Nīderlandē pēc 1999. gada būtu pastāvējusi aizliegta vienošanās.

13 Lai aprēķinātu katram uzņēmumam uzliekamā naudas soda apmēru, Komisija balstījās uz Pamatnostādnēm naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "2006. gada pamatnostādnes"). Tā noteica

naudas soda pamatsummu, precizējot, ka minētais aprēķins katram uzņēmumam esot balstīts uz pārdošanas apjomu katrā attiecīgajā dalībvalstī, kas ir reizināts ar līdzdalības konstatētajā pārkāpumā gadu skaitu katrā dalībvalstī saistībā ar attiecīgo preču apakšgrupu, tādējādi esot ticis ņemts vērā, ka daži uzņēmumi savu darbību tika veikuši tikai dažās dalībvalstīs vai tikai attiecībā uz vienu no trim preču apakšgrupām.

14 Runājot par pārkāpuma smagumu, Komisija noteica 15 % koeficientu, ņemot vērā četrus šī pārkāpuma novērtējuma kritērijus, proti, pārmesto darbību raksturu, kopējās tirgus daļas, pārkāpuma ģeogrāfisko tvērumu un tā īstenošanu. Turklāt par pārkāpuma ilgumu tā apelācijas sūdzības iesniedzējām uzliktajai pamatsummai piemērojamo reizināšanas koeficientu noteica 4,33 attiecībā uz Vāciju, 3 attiecībā uz Beļģiju un 0,66 attiecībā uz Franciju. Visbeidzot, lai atturētu attiecīgos uzņēmumus no līdzdalības koluzīvajās darbībās, uz kurām attiecās apstrīdētais lēmums, tā nolēma paaugstināt naudas soda pamatsummu, piemērojot papildsummu 15 % apmērā.

15 Noteikusi pamatsummu, Komisija pārbaudīja, vai pastāvēja atbildību pastiprinoši vai mīkstinoši apstākļi, kas var būt šīs summas pielāgošanas pamats. Tā attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniedzējām nekonstatēja nevienu atbildību pastiprinošu vai mīkstinošu apstākli, un pēc ierobežojuma 10 % apmērā no apgrozījuma piemērošanas apstrīdētā lēmuma 2. pantā apelācijas sūdzības iesniedzējām uzliktais naudas sods tika noteikts EUR 29 266 325 apmērā.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

16 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 2. septembrī, apelācijas sūdzības iesniedzējas cēla prasību par apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu, izvirzot deviņus pamatus.

17 Pirmo sešu pamatu mērķis bija panākt apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu, un attiecīgi pirmais pamats attiecās uz LESD 101. panta 1. punkta pārkāpuma pierādīšanas prasību neievērošanu, otrais pamats attiecās uz, pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu un, otrkārt, kļūdu vērtējumā saistībā ar apgalvoto apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību daudzpreču aizliegtajā vienošanās vannas istabu aprīkojuma nozarē, trešais pamats attiecās uz kļūdu vērtējumā saistībā ar apgalvoto apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību konkurences tiesību normu pārkāpumā keramikas izstrādājumu nozarē Vācijā, ceturtais pamats – uz kļūdu vērtējumā saistībā ar apgalvoto apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību cenu saskaņošanā Beļģijā un Francijā, piektais pamats – uz kļūdu vērtējumā saistībā ar attiecīgo darbību kā vienota un turpināta pārkāpuma kvalifikāciju, un sestais pamats – uz tiesību tikt uzklausītām pārkāpumu, ņemot vērā administratīvā procesa ilgumu no apelācijas sūdzības iesniedzēju uzklausīšanas līdz apstrīdētā lēmuma pieņemšanai.

18 Septītais pamats bija balstīts uz Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punkta un 2006. gada pamatnostādņu noteikumu prettiesiskumu un ietvēra divas iebildes par prettiesiskumu.

19 Pakārtoti izvirzītā astotā un devītā pamata mērķis bija panākt naudas soda apmēra samazinājumu, un attiecīgi astotais pamats attiecās uz to, ka naudas soda pamatsummas noteikšanā netika ņemts vērā to līdzdalības mazākais smagums salīdzinājumā ar citiem konstatētā pārkāpuma dalībniekiem, un devītais pamats attiecās uz tām uzliktā naudas soda galīgā apmēra nesamērīgo raksturu, piemērojot ierobežojumu 10 % apmērā no apgrozījuma.

20 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 338. punktā tikai daļēji apmierināja otro, trešo un ceturto pamatu, kas tika izskatīti pirmā pamata gaismā, nospriežot, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā, secinādama, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas bija piedalījušās konstatētajā pārkāpumā Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritorijā. Līdz ar to Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 352.–357. punktā daļēji apmierināja prasījumus, kuru mērķis galvenokārt bija panākt apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu.

21 Attiecībā uz pakārtoti izvirzītajiem prasījumiem saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzējām uzliktā naudas soda apmēra samazinājumu Vispārējā tiesa, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 376. un 384. punktā kā nepamatotus noraidīja astoto un devīto pamatu, kuros apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvoja, ka naudas soda pamatsummas aprēķina metodē netika ievēroti vienlīdzīgas attieksmes princips un sodu individualizācijas princips un ka uzliktā naudas soda galīgais apmērs bija nesamērīgs un nevienlīdzīgs.

22 Otrkārt, Vispārējā tiesa saskaņā ar savu neierobežoto kompetenci pārsūdzētā sprieduma 385. un 386. punktā uzskatīja, ka nebija pamata samazināt apelācijas sūdzības iesniedzējām uzlikto naudas sodu EUR 29 266 325 apmērā un ka šis apmērs, ņemot vērā attiecīgā pārkāpuma ilgumu un smagumu, bija atbilstoša sankcija.

Lietas dalībnieku prasījumi

23 Apelācijas sūdzības iesniedzēju prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ir noraidīta to prasība;

— saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu atzīt par spēkā neesošiem apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punktu, kā arī 2. un 3. pantu, ciktāl tie attiecas uz tām;

— pakārtoti atcelt vai būtiski samazināt naudas soda apmēru;

— vēl pakārtotāk atcelt pārsūdzēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā jauna sprieduma taisīšanai saskaņā ar Tiesas juridisko vērtējumu, un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 Komisija lūdz Tiesu:

— noraidīt apelācijas sūdzību un

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

25 Apelācijas sūdzības pamatojumam apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirza sešus pamatus.

Par pirmo pamatu

26 Pirmajā pamatā, kas ir iedalīts divās daļās, apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka ir pārkāpts Regulas Nr. 1/2003 31. pants, nevainīguma prezumpcija un tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kuras ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – "Harta") un 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītajā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā – "ECPAK"), kas izriet no atteikšanās izmantot neierobežotas kompetences pārbaudi, kā arī no pienākuma norādīt pamatojumu neizpildes.

Par pirmā pamata pirmo daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

27 Pirmā pamata pirmajā daļā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 48., 55., 98., 109., 113., 132., 146., 192., 195., 201., 293. un 308. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 31. pantu, atteikdamās izmantot neierobežotas kompetences pārbaudi attiecībā uz faktiska un tiesiska rakstura konstatējumiem, ko Komisija veikusi apstrīdētajā lēmumā.

28 Tās uzskata, ka Vispārējā tiesa ir vienīgi pārbaudījusi, vai tās patiešām ir cēlušas iebildumu pret Komisiju par kļūdas pieļaušanu vērtējumā. No vairākiem pārsūdzētā sprieduma punktiem izrietot, ka Vispārējā tiesa apstrīdēto lēmumu ir pārbaudījusi no juridiskā un materiālā viedokļa tikai, ciktāl ir izvirzīti konkrēti iebildumi un vienlaicīgi pierādīts, ka minētajā lēmumā izdarītie konstatējumi ir nepareizi. Šāda pierādījuma trūkuma gadījumā Vispārējā tiesa attiecīgos Komisijas konstatējumus esot uzskatījusi par tādiem, kas nav tikuši apšaubīti, lai gan tie ir tikuši skaidri apstrīdēti. Tā Vispārējā tiesa esot balstījusies uz prezumpciju par Komisijas faktu konstatējumu pareizību un argumentu pamatotību. Vispārējā tiesa patiesībā esot izvairījusies no visu apstrīdētā lēmuma elementu pārbaudes un atteikusies no iespējas aizstāt Komisijas vērtējumu ar savējo. Runājot par juridiskiem konstatējumiem, saskaņā ar *iura novit curia* principu Vispārējai tiesai esot bijis pienākums pašai veikt juridisku kvalifikāciju, nevis vienkārši pārbaudīt, vai Komisija šajā ziņā nebija pieļāvusi kļūdas.

29 Savukārt Komisija uzsver, ka atbilstoši neierobežotai kompetencei veicamā pārbaude attiecas tikai uz uzlikto sodu, attiecībā uz kuru šāda pārbaude papildina tiesiskuma pārbaudi. Atbilstoši neierobežotai kompetencei veicamās pārbaudes uzdevums neesot aizstāt tiesiskuma pārbaudi tādā veidā, ka Vispārējai tiesai pēc pieprasījuma būtu jāaizstāj Komisijas vērtējums ar savējo gan attiecībā uz faktu konstatējumiem, gan to juridisko kvalifikāciju. Vispārējā tiesa esot juridiski pareizi konstatējusi, ka neierobežotas kompetences pārbaude nav līdzvērtīga pārbaudei pēc savas ierosmes.

– Tiesas vērtējums

30 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 263. pantā noteiktā tiesiskuma pārbaude nozīmē, ka Savienības tiesa veic apstrīdētā lēmuma pārbaudi gan saistībā ar faktiskajiem, gan tiesiskajiem apstākļiem, ņemot vērā prasītāja izvirzītos argumentus, un ka tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt minēto lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru (skat. spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Telefónica* un *Telefónica de España*/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

31 Tiesiskuma pārbaudi papildina neierobežota kompetence, kas Savienības tiesai ir atzīta Regulas Nr. 1/2003 31. pantā saskaņā ar LESD 261. pantu. Šī kompetence pilnvaro tiesu papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Taču šīs neierobežotās kompetences īstenošana tomēr nav pielīdzināma pārbaudei pēc savas ierosmes un notiek uz sacīkstes principu balstītā tiesvedībā. Līdz ar to prasītājs principā ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret apstrīdēto lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus (skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, Komisija/*Parker Hannifin Manufacturing* un *Parker-Hannifin*, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 76. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

33 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, pēc savas ierosmes neveicot visu apstrīdētā lēmuma pārbaudi, netiek pārkāpts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips. Proti, šī principa ievērošanai nav nepieciešams, lai Vispārējā tiesa – kurai, protams, ir jāatbild uz izvirzītajiem pamatiem un jāveic faktisko un tiesisko apstākļu pārbaude – pēc savas ierosmes no jauna veiktu lietas pilnīgu izmeklēšanu (skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *Chalkor*/Komisija, C-386/10 P, EU:C:2011:815, 66. punkts).

34 Pirmā pamata pirmā daļā ir jāizvērtē, ņemot vērā tieši šo judikatūru.

35 Jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka Vispārējās tiesas kļūdaini īstenotā pārbaude tiesā, īpaši šīs tiesas atteikšanās atbilstoši neierobežotai kompetencei veikt pārbaudi par Komisijas izdarītajiem faktiska un tiesiska rakstura konstatējumiem apstrīdētajā lēmumā, ir izraisījusi kļūdainus secinājumus vairākos pārsūdzētā sprieduma punktos.

36 No šī sprieduma 30.–33. punktā minētās judikatūras izriet, ka, pirmkārt, neierobežotā kompetence attiecas tikai uz piemēroto sankciju, nevis uz apstrīdēto lēmumu kopumā un, otrkārt, nedz neierobežotā kompetence, nedz tiesiskuma pārbaude nav ekvivalenta pārbaudei pēc savas ierosmes, un tādējādi tās nenozīmē, ka Vispārējai tiesai pēc savas ierosmes ir no jauna jāveic lietas pilnīga izmeklēšana neatkarīgi no prasītājas izvirzītajiem iebildumiem.

37 Tā kā pirmā pamata pirmā daļa ir balstīta uz kļūdainu prezumpciju, ka Vispārējai tiesai bija pienākums pēc savas ierosmes pārbaudīt apstrīdēto lēmumu pilnībā, tā ir jānoraida kā nepamatota.

Par pirmā pamata otro daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

38 Pirmā pamata otrajā daļā, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 275., 285., 359. un 360. punktu, apelācijas sūdzības iesniedzējas pārmet Vispārējai tiesai, ka tā vērtējusi tikai apstrīdētā lēmuma daļēja prettiesiskuma sekas un argumentus par naudas sodu, neveikdama autonomu un brīvu novērtējumu, ņemot vērā visus lietas apstākļus. Šī iemesla dēļ Vispārējā tiesa neesot izpildījusi tās pienākumu veikt pārbaudi atbilstoši neierobežotai kompetencei, kā tas ir paredzēts Regulas Nr. 1/2003 31. pantā, saskaņā ar kuru tai ir pienākums pieņemt diskrecionāru autonomu lēmumu par naudas sodu, ievērojot visus faktiskos apstākļus un neaprobežojoties ar lietas materiālu saturu. Nepārbaudot visus aprēķina etapus, nepamatojot šādas pārbaudes iznākumu, kā arī nepārbaudot ne naudas soda samērīgumu, ne tā saderību ar vienlīdzīgas attieksmes principu salīdzinājumā ar paralēlās procedūrās izliktiem naudas sodiem, Vispārējā tiesa neesot izpildījusi tās pienākumu veikt pārbaudi atbilstoši neierobežotai kompetencei, kā arī pienākumu norādīt pamatojumu.

39 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas nepamatoti uzskatot, ka Vispārējai tiesai esot vajadzējis spriest par pamatiem, ko apelācijas sūdzības iesniedzējas nav izvirzījušas vai konkretizējušas. Turklāt, runājot par naudas soda apmēru, tas fakts vien, ka Vispārējā tiesa esot iedvesmojusies no 2006. gada pamatnostādnēm un pārbaudījusi to piemērošanu, neliekot apšaubīt pārsūdzētā sprieduma pamatotību.

– Tiesas vērtējums

40 Netiek apstrīdēts, ka Vispārējā tiesa ir pilnvarota papildus vienkāršai Komisijas noteikto naudas sodu tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas sodu vai noteikto kavējuma naudu (skat. spriedumu, 2012. gada 22. novembris, *E.ON Energie*/Komisija, C-89/11 P, EU:C:2012:738, 124. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Lai izpildītu prasības par atbilstoši neierobežotajai kompetencei veicamo pārbaudi Pamattiesību hartas 47. panta izpratnē saistībā ar naudas sodu, Savienības tiesai ir pienākums, īstenojot LESD 261. un 263. pantā paredzētās pilnvaras, pārbaudīt visus iebildumus attiecībā uz tiesību jautājumiem vai faktiem, kuri vērsti uz to, lai pierādītu, ka naudas soda apmērs neatbilst pārkāpuma smagumam un ilgumam (skat. spriedumu, 2014. gada 18. decembris, Komisija/*Parker Hannifin Manufacturing* un *Parker-Hannifin*, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 75. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

42 Tomēr, kā izriet no šī sprieduma 32. punktā atgādinātās pastāvīgās judikatūras, neierobežotas kompetences īstenošana nav līdzvērtīga pārbaudei pēc savas ierosmes, un šāda tiesvedība ir balstīta uz sacīkstes principu. Līdz ar to prasītājs principā ir tas, kuram ir jāizvirza pamati pret apstrīdēto lēmumu un jāiesniedz pierādījumi, lai pamatotu šos pamatus.

43 Līdz ar to, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotajam, izņemot absolūtus pamatus, Vispārējai tiesai nav jāveic *ex officio* pārbaude neatkarīgi no apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem precīziem pamatiem un nav jāpieņem diskrecionārs autonoms lēmums par Komisijas noteikto naudas sodu, bet gan jāspriež par pamatiem, ko tai iesniegušas apelācijas sūdzības iesniedzējas.

44 Runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, ka Vispārējā tiesa nav pamatojusi tās pārbaudi par apelācijas sūdzības iesniedzējām uzliktā naudas soda apmēru, Vispārējā tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 362. punktā ir konstatējusi, ka apstrīdētā lēmuma atcelšana daļā, kas attiecas uz Itāliju, Nīderlandi un Austriju, neizraisa šī naudas soda grozīšanu, jo Komisija šī naudas soda apmēra aprēķinā ir ņēmusi vērā nevis apelācijas sūdzības iesniedzēju pārdošanas apjomus Itālijā, Nīderlandē un Austrijā, bet gan tikai Beļģijā, Vācijā un Francijā.

45 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 368.–376. punktā ir pārbaudījusi pamatu par iespējami pieļautajām Komisijas kļūdām, aprēķinot uzliktā naudas soda pamatsummu, īpaši par 15 % likmes kā "pārkāpuma smaguma" koeficienta noteikšanu. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka, tā kā vienots un turpināts pārkāpums, kas vairāku gadu garumā izdarīts trīs attiecīgo dalībvalstu teritorijā un kuru veidoja cenu cikliska noteikšana, ir viens no vissmagākajiem pārkāpumiem, 15 % likme kā "pārkāpuma smaguma" koeficients ir jāuzskata par atbilstošu apmēru, īpaši ņemot vērā faktu, ka šāda veida pārkāpumiem šīs likmes ir paredzētas robežās no 0 % līdz 30 %.

46 Visbeidzot Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 377.–384. punktā pārbaudīja pamatu par iespējami nesamērīgo un nevienlīdzīgo uzlikto naudas sodu tā apmēra dēļ, kas ir vienāds ar 10 % no apelācijas sūdzības iesniedzēju gada apgrozījuma. Vispārējā tiesa konstatēja, ka, ņemot vērā pastāvīgo judikatūru, ierobežojuma 10 % apmērā no apgrozījuma piemērošana nepārkāpj samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principus.

47 Šajā ziņā pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka pienākums norādīt pamatojumu neliek Vispārējai tiesai sniegt izklāstu, kurā izsmeļoši un pa vienam būtu aplūkoti visi lietas dalībnieku paustie argumenti. Līdz ar to pamatojums var būt netiešs ar nosacījumu, ka tas ļauj ieinteresētajām personām uzzināt iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa nav pieņēmusi to argumentus, un Tiesai ļauj iegūt pietiekamu informāciju pārbaudes veikšanai (skat. spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Gosselin Group*/Komisija, C-429/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:463, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

48 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa ir padziļināti pārbaudījusi pamatus par Komisijas uzliktā naudas soda apmēru un šajā ziņā pietiekami pamatojusi savu pārbaudi.

49 Turklāt tieši Vispārējai tiesai ir jāpārbauda naudas soda apmēra atbilstošais raksturs un principā Tiesai, apelācijas tiesvedībā lemjot par tiesību jautājumiem, nav taisnīguma apsvērumu dēļ ar savu novērtējumu jāaizstāj Vispārējās tiesas vērtējums, kuru tā, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, ir veikusi, lemjot par naudas sodu apmēru, kas uzņēmumiem uzlikti par Savienības tiesību pārkāpumu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *YKK* u.c./Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

50 Līdz ar to pirmā pamata otrā daļa, kā arī viss pirmais pamats kopumā nav pamatots.

Par otro pamatu

51 Otrajā pamatā, kam ir divas daļas, tiek apgalvots LESD 263. panta pārkāpums un Hartas 47. panta pirmajā daļā paredzēto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību pārkāpums sakarā ar Komisijas konstatējumu nepietiekamu izvērtēšanu, veicot tiesiskuma pārbaudi, un apgalvota šīs pārbaudes robežu pārsniegšana.

Par otrā pamata pirmo daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

52 Otrā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi LESD 263. pantu un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, jo tā viņām tiesiskuma pārbaudes ietvaros, īpaši pārsūdzētā sprieduma 98., 146., 195., 293. un 308. punktā, ir noteikusi pārspīlētas prasības attiecībā uz argumentēšanas un pierādīšanas pienākumu. Vispārējai tiesai esot vajadzējis pārbaudīt, vai Komisija ir pareizi interpretējusi sniegtos pierādījumus un vai no tiem izdarītie secinājumi ir pamatoti. Šajā ziņā attiecībā uz Komisijas secinājumiem vai tās veiktajiem juridiskiem vērtējumiem nevar būt pareizības prezumpcijas. Vispārējā tiesa pierādīšanas pienākumu esot attiecinājusi uz apelācijas sūdzības iesniedzējām, iekams tā pati veikusi savu vērtējumu par netiešu pierādījumu kopumu. No apelācijas sūdzības iesniedzējām nevar sagaidīt, lai tās iesniegtu pretējus pierādījumus par Komisijas apgalvojumiem, ja Komisija pati nav sniegusi pierādījumus, lai pamatotu savus apgalvojumus apstrīdētajā lēmumā.

53 Apelācijas sūdzības iesniedzējas secina, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 134., 138., 141., 144., 146., 187., 252., 293. un 308. punktā noraidīdama viņu argumentāciju, atsaucoties uz iespējamu apelācijas sūdzības iesniedzēju pierādīšanas pienākumu, ir nepietiekami veikusi savu tiesiskuma pārbaudi un tādējādi pārkāpusi LESD 263. pantu un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

54 Komisija uzsver, ka attiecībā uz iespējamo "pareizības prezumpcijas" pastāvēšanu no judikatūras izriet, ka, ja Komisija balstās uz pierādījumiem, kas principā ir pietiekami, lai pierādītu pārkāpumu, attiecīgajam uzņēmumam juridiski pietiekami ir jāpierāda, pirmkārt, uzņēmuma apgalvotā apstākļa esamība un, otrkārt, tas, ka šis apstāklis liek apšaubīt pierādījumu, uz ko balstās Komisija, pierādošo spēku.

55 Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzējām Komisija uzskata, ka tā apstrīdēto lēmumu ir juridiski pietiekami pamatojusi ar pierādījumiem un ka apelācijas sūdzības iesniedzējām ir jāidentificē apstrīdētie pierādījumi, jāizsaka iebildumi un jāiesniedz šajā ziņā pierādījumi. Tā kā šī procesuāla rakstura prasība nevēršas pret Komisijai uzlikto pierādīšanas pienākumu, otrā pamata pirmā daļā būtu jānoraida.

– Tiesas vērtējums

56 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lietas dalībniekam vai iestādei, kas norāda uz konkurences normu pārkāpumu, par to ir jāsniedz pierādījumi un uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai, kas apgalvojuma par šo normu pārkāpumu atspēkošanai izvirza kādu pamatu aizstāvībai, ir jāsniedz pierādījumi, ka ir izpildīti tādas tiesību normas piemērošanas nosacījumi, no kuras izriet šis aizstāvības pamats, lai minētajai iestādei tādējādi nāktos atsaukties uz citiem pierādījumiem (skat. spriedumu, 2010. gada 17. jūnijs, *Lafarge*/Komisija, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

57 Pat ja pierādīšanas pienākums atbilstoši šiem principiem ir Komisijai, uzņēmumam vai attiecīgajai apvienībai, viena lietas dalībnieka norādītie faktiskie apstākļi var likt otram lietas dalībniekam sniegt skaidrojumu vai pamatojumu, ko neizdarot, var secināt, ka noteikumi par pierādīšanas pienākumu ir izpildīti (skat. spriedumu, 2010. gada 17. jūnijs, *Lafarge*/Komisija, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Turklāt prasītājam, vēršoties tiesā, tiek prasīts identificēt apstrīdētā lēmuma strīdīgos elementus, izteikt šajā sakarā iebildumus un iesniegt pierādījumus, kas var tikt uzskatīti par nopietnām norādēm uz to, ka šie iebildumi ir pamatoti (šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 8. decembris, *KME Germany* u.c./Komisija, C-272/09 P, EU:C:2011:810, 105. punkts).

59 Šajā lietā ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 90.–92. punktā ir atgādinājusi atbilstošo judikatūru par "vienota un turpināta pārkāpuma" jēdzienu. Otrkārt, tā pārsūdzētā sprieduma 93.–108. punktā ir atgādinājusi noteikumus par pierādījumiem, kas ir piemērojami LESD 101. panta 1. punkta pārkāpuma procedūrām.

60 Konkrētāk, pilnībā pamatodamās uz pastāvīgo Tiesas judikatūru, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 97. punktā ir konstatējusi, ka, tiklīdz Komisija ir spējusi pierādīt, ka uzņēmums ir piedalījies acīmredzama pretkonkurences rakstura sanāksmēs, Vispārējā tiesa, nepamatoti neapgriežot pierādīšanas pienākumu vai nepārkāpjot nevainīguma prezumpciju, varēja uzskatīt, ka šim uzņēmumam ir jāsniedz cits paskaidrojums par šo sanāksmju saturu. Turklāt pārsūdzētā sprieduma 98. punktā Vispārējā tiesa ir atgādinājusi, ka šim uzņēmumam ir ne tikai jānorāda uz apstākli, kas apšauba to pierādījumu pierādošo spēku, uz kuriem pamatojas Komisija, bet arī jāiesniedz pierādījums par šāda apstākļa esamību un arī par to, ka tas apšauba to pierādījumu pierādošo spēku, uz kuriem pamatojas Komisija.

61 Tā kā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 111.–147. punktā ir pārbaudījusi attiecīgo darbību kvalifikāciju kā vienotu un turpinātu pārkāpumu un, katrā ziņā uzskatīdama, ka Komisija varēja juridiski pamatoti veikt šādu kvalifikāciju, pieprasīja, lai apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegtu pierādījumu par apstākļiem, kas apšauba Komisijas secinājumus par šādu kvalifikāciju, tā nav pārkāpusi noteikumus par pierādīšanas pienākumu.

62 No iepriekš izklāstītā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir nepamatota.

Par otrā pamata otro daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

63 Otrā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārsniegusi tiesiskuma pārbaudes robežas, ciktāl tā apelācijas sūdzības iesniedzējām nelabvēlīgi ir veikusi vienpusēju pārbaudi atbilstoši neierobežotai kompetencei. Tās apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārsniegusi Komisijas konstatējumus apstrīdētajā lēmumā un pārsniegusi tiesiskuma pārbaudes robežas, pārkvalificējot faktus, kurus Komisija bija no juridiskā viedokļa kļūdaini kvalificējusi.

64 It īpaši Vispārējā tiesa, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 213. punktā esot pārkvalificējusi Komisijas kvalifikāciju apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz informācijas apmaiņas darbībām un esot to pārveidojusi par daudzpreču nolīgumu par cenām. Otrkārt, pārsūdzētā sprieduma 261., 311. un 312. punktā tā esot piešķīrusi paaugstinātu pierādījuma spēku apelācijas sūdzības iesniedzēju līdzdalībai sanāksmēs, kas apstrīdētajā lēmumā nav tikušas vērtētas. Treškārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 235., 239. un 298. punktā, noraidīdama apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, ka pierādījumi nepierāda tādu nolīgumu esamību, kas noslēgti attiecīgo notikumu laikā, mēģinājumus panākt vienošanos uzskatīja jau par LESD 101. panta pārkāpumu. Tādējādi Vispārējā tiesa esot balstījusies uz principu, ka "vienošanās

mēģinājums" jau veido saskaņotu darbību, un noteikusi apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību par to. Tātad Vispārējā tiesa esot pārkvalificējusi faktus salīdzinājumā ar Komisijas kvalifikāciju un pārsniegusi tiesiskuma pārbaudes robežas.

65 Komisija vispirms attiecībā uz apstrīdētajām sanāksmēm uzsver, ka Vispārējā tiesa nevienā brīdī nav izvērtējusi attiecīgās trīs sanāksmes. Runājot par apgalvoto informācijas apmaiņas pārkvalificēšanu par nolīgumu, pat pieņemot, ka tā tiek pierādīta, šis elements pats par sevi nevar izraisīt pārsūdzētā sprieduma atcelšanu, ņemot vērā šo sanāksmju pretkonkurences raksturu. Jēdzieni "nolīgums" un "saskaņotas darbības" aptver kolūzijas formas, kurām ir viens un tas pats raksturs un kuras atšķiras tikai pēc to intensitātes un izpausmes veidiem. Tāpēc, šīs iestādes ieskatā, pietiek iesniegt pierādījumus par vienu vai otru, lai pierādītu LESD 101. panta pārkāpumu. Visbeidzot apstrīdētā lēmuma iespējami prettiesiskā pārkvalificēšana, ko Vispārējā tiesa esot veikusi pārsūdzētā sprieduma 235., 239. un 298. punktā, esot tik vien kā apelācijas sūdzības iesniedzēju pieņēmums.

66 Tāpēc, Komisijas ieskatā, ir jānoraida otrā pamata otrā daļa un viss pamats kopumā.

– Tiesas vērtējums

67 Vispirms, runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, ka Vispārējā tiesa esot pārsniegusi tiesiskuma pārbaudes robežas, pārkvalificējot faktus, kurus Komisija no juridiskā viedokļa ir kļūdaini kvalificējusi, proti, ka tā informācijas apmaiņu par cenām esot pārkvalificējusi par nolīgumu, jākonstatē, ka no pārsūdzētā sprieduma 211. un 212. punkta, ievērojot tajā minēto judikatūru, var skaidri secināt, ka Vispārējā tiesa uz informācijas apmaiņas darbībām ir atsaukusies kā uz saskaņotām darbībām. Tikai tāpēc vien, ka pārsūdzētā sprieduma 213. punktā ir minēts vārds "nolīgums", tai nevar pārmest apelācijas sūdzības iesniedzējām pārmestās rīcības pārkvalificēšanu.

68 Turklāt jēdzieni "nolīgums" un "saskaņotas darbības" LESD 101. panta 1. punkta izpratnē no subjektīvā viedokļa aptver kolūzijas formas, kurām ir viens un tas pats raksturs un kuras atšķiras tikai pēc to intensitātes un izpausmes veidiem. Tāpēc pierādījums par vienas vai otras šajā noteikumā minētās pārkāpuma formas veidojošajiem elementiem ir pietiekams, lai šis noteikums katrā ziņā būtu piemērojams (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 5. decembris, *Solvay Solexis*/Komisija, C-449/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:802, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

69 Turpinājumā runājot par argumentu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 261., 311. un 312. punktā atsevišķiem pierādījumiem par apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību sanāksmēs, kuras apstrīdētajā lēmumā netika izvērtētas, esot piešķīrusi paaugstinātu pierādījuma spēku, jākonstatē, pirmkārt, ka no pārsūdzētā sprieduma 206. un 264. punkta formulējuma izriet, ka Vispārējā tiesa ir atsaukusies uz sanāksmju sarakstiem, kas atrodami apstrīdētā lēmuma attiecīgi 1. un 4. pielikumā, un, otrkārt, ka pārsūdzētā sprieduma 261. un 311. punktā ir uzskaitītas visas sanāksmes, kas norādītas tajos sarakstos. Lai arī Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 264., 311. un 312. punktā piemin *IFS* 2001. gada 14. novembra sanāksmi un *FSKI* 2002. gada 23. janvāra un 5. jūlija sanāksmi, tā, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotajam, nav šīs sanāksmes izvērtējusi un pierādījumiem par šīm sanāksmēm nav piešķīrusi paaugstinātu pierādījuma spēku. Turklāt, lai arī šīs pašas sanāksmes ir pieminētas pilnajā sanāksmju sarakstā, kas atrodams pārsūdzētā sprieduma 312. punktā, Vispārējā tiesa šā sprieduma 313. punktā ir secinājusi, ka ne pilnīgi visi, bet gandrīz visi pierādījumi pamato secinājumu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas ir piedalījušās attiecīgajā vienotajā un turpinātajā pārkāpumā. No tā izriet, ka Vispārējā tiesa patiesībā nav pamatojusies uz *IFS* 2001. gada 14. novembra sanāksmi un *FSKI* 2002. gada 23. janvāra un 5. jūlija sanāksmi, lai uzskatītu, ka Komisija ir iesniegusi pierādījumu par apelācijas sūdzības iesniedzēju dalību pārkāpumā Vācijas teritorijā laikposmā no 2000. gada 7. jūlija līdz 2004. gada 9. novembrim.

70 Visbeidzot, runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 235., 239. un 298. punktā esot kļūdaini uzskatījusi, ka mēģinājums panākt vienošanos jau veido LESD 101. panta pārkāpumu, jāatgādina, ka jēdziens "saskaņotas darbības" LESD 101. panta 1. punkta izpratnē paredz saskaņošanas formu starp uzņēmumiem, ar kuru, nesasniedzot vienošanos šī vārda tiešā nozīmē, apzināti aizstāj konkurences riskus ar praktisku sadarbību starp tiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 1999. gada 8. jūlijs, Komisija/*Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 115. punkts un tajā minētā judikatūra).

71 Tā "saskaņotu darbību" veidojošie koordinācijas un sadarbības kritēriji iepriekš minētās tiesību normas izpratnē ir jāizprot, ņemot vērā LESD normās attiecībā uz konkurenci ietverto koncepciju, saskaņā ar kuru katram saimnieciskās darbības subjektam ir patstāvīgi jānosaka, kādu politiku iekšējā tirgū tas plāno īstenot (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *AC-Treuhand*/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

72 Turklāt, lai gan šī patstāvības prasība neizslēdz saimnieciskās darbības subjektu tiesības saprātīgi piemēroties konstatētai vai sagaidāmai to konkurentu rīcībai, tomēr tā ir stingrā pretrunā jebkādai tiešai vai netiešai kontaktu nodibināšanai starp saimnieciskās darbības subjektiem, lai to rezultātā vai nu ietekmētu faktiska vai potenciāla konkurenta rīcību tirgū, vai nu šādam konkurentam atklātu rīcību, kādu attiecīgais saimnieciskās darbības subjekts pats ir izlēmis īstenot vai plāno īstenot tirgū, ja šo kontaktu mērķis vai sekas ir konkurences nosacījumu rašanās, kas, ņemot vērā sniegto preču vai pakalpojumu raksturu, uzņēmumu lielumu un skaitu un minētā tirgus apmēru, neatbilst normāliem attiecīgā tirgus nosacījumiem (skat. spriedumu, 1999. gada 8. jūlijs, Komisija/*Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 117. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Līdz ar to no tā izriet, ka kontaktēšanās, kas ietver mēģinājumu panākt vienošanos par cenām, ir saskaņota darbība, kas ir aizliegta ar LESD 101. panta 1. punktu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 5. decembris, *Solvay* u.c./Komisija, C-455/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:796, 40. punkts).

74 No tā izriet, ka otrā pamata otrā daļa, kā arī viss otrais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

Par trešo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

75 Trešajā pamatā, kam ir četrpadsmit daļas, kuras ir jāizskata kopā, apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa vairākkārt ir acīmredzami un būtiski sagrozījusi lietas materiālus un tajā pašā laikā pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā un pārkāpusi pierādījumu iegūšanas jomā atzītos principus.

76 Apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 87. punktā ir sagrozījusi pieteikumus par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas minēti prasības pieteikuma 117. punktā un replikas raksta 24. punktā, kā arī izklāstīti tiesas sēdē. Otrkārt, minētā sprieduma 119. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi noteiktus apstrīdētā lēmuma fragmentus par apgalvotajām diskusijām par sanitārtehnikas izstrādājumu cenu palielināšanu *FSKI* ietvaros. Treškārt, tā paša sprieduma 130. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi apstrīdētā lēmuma 852. apsvērumu attiecībā uz apgalvoto apelācijas sūdzības iesniedzēju piederību vairākām daudzpreču apvienībām. Ceturtkārt, pārsūdzētā sprieduma 152.–155. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi noteiktus 2007. gada 26. marta paziņojuma par iebildumiem fragmentus saistībā ar iebildumu par regulāriem nolīgumiem par cenām *IFS* ietvaros. Piektkārt, tā paša sprieduma 193. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi apelācijas sūdzības iesniedzēju izklāstu par pirmo prasības pamatu. Sestkārt, tā paša sprieduma 208. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pieteikumu par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas minēts prasības pieteikuma 46. punktā, par liecinieku *Schinle* un *Kook* uzklausīšanu par *IFS* 2000. gada 5. oktobra sanāksmi. Septītkārt, pārsūdzētā sprieduma 213. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi

pierādījumus un pārkāpusi pierādījumu savākšanas principus attiecībā uz *Hansgrohe* darbinieka *Schinle* k-ga piezīmju saturu par *IFS* 2000. gada 5. oktobra sanāksmi. Astotkārt, pārsūdzētā sprieduma 218. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pierādījumus saistībā ar *IFS* 2002. gada 20. novembra sanāksmi un neesot ievērojusi pieteikumus par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas minēti replikas raksta 27. punktā. Devītkārt, pārsūdzētā sprieduma 230. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pieteikumus par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas minēti prasības pieteikuma 57., 59. un 61. punktā, kā arī apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus par cenu paaugstināšanu "saistībā ar īpašiem notikumiem". Desmitkārt, pārsūdzētā sprieduma 277.–282. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi pierādījumus, apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus un pieteikumu par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas ir minēts prasības pieteikuma 90. punktā saistībā ar *FSKI* 2000. gada 7. un 8. jūlija sanāksmi. Vienpadsmitkārt, tā paša sprieduma 299. un nākamajos punktos Vispārējā tiesa esot sagrozījusi *FSKI* 2003. gada 17. janvāra sanāksmes protokola saturu saistībā ar apgalvoto saskaņojumu par ceļu nodevām un pieteikumu par pierādījumu savākšanas pasākumiem, kas minēts prasības pieteikuma 101. punktā. Divpadsmitkārt, pārsūdzētā sprieduma 312. un nākamajos punktos Vispārējā tiesa esot sagrozījusi apstrīdēto lēmumu saistībā ar pierādījumu par *IFS* 2001. gada 24. aprīļa sanāksmi un *FSKI* 2002. gada 23. janvāra un 5. jūlija sanāksmēm pierādošo spēku. Trīspadsmitkārt, pārsūdzētā sprieduma 321. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi apelācijas sūdzības iesniedzēju izklāstu, kas sniegts prasības pieteikuma 110. punktā un replikas raksta 43. punktā, kļūdaini uzskatīdama, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas nav izvirzījušas nevienu argumentu par *VCG* 2001. gada 30. oktobra sanāksmi. Četrpadsmitkārt, tā paša sprieduma 324. punktā Vispārējā tiesa esot sagrozījusi apstrīdētā lēmuma 572. un nākamos apsvērumus saistībā ar apgalvoto pārmetumu par cenu saskaņošanu 2005. gadā *AFICS* ietvaros.

77 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotā septītā un divpadsmitā sagrozīšanas gadījuma ietvaros tās norāda uz atšķirīgu Vispārējās tiesas vērtējumu par vieniem un tiem pašiem pierādījumiem šajā lietā un lietās, kurās taisīti 2013. gada 16. septembra spriedums *Villeroy & Boch Austria* u.c./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 un T-402/10, nav publicēts, EU:T:2013:455), kā arī 2013. gada 16. septembra spriedums *Keramag Keramische Werke* u.c./Komisija (T-379/10 un T-381/10, nav publicēts, EU:T:2013:457), ciktāl runa ir par noteiktu sanāksmju, kurās esot piedalījušās apelācijas sūdzības iesniedzējas, satura un pašu sanāksmju fakta ņemšanu vērā, lai pierādītu pretkonkurences darbību esamību.

78 Komisijas ieskatā, katrs no šiem sagrozīšanas apgalvojumiem ir jānoraida vai nu tāpēc, ka tie ir balstīti uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma izpratni, vai arī tāpēc, ka kritizētie šī sprieduma fragmenti ir bez sekām un nevar aizskart minētā sprieduma tiesiskumu, vai vēl tāpēc, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas trešajā pamatā daļēji cenšas panākt patiesībā faktu jaunu izvērtēšanu, lai gan nav pierādīta Vispārējās tiesas pieļauta acīmredzama sagrozīšana.

79 Runājot it īpaši par apgalvoto pieteikumu par pierādījumu savākšanu sagrozīšanu, Komisija norāda, ka tikai Vispārējai tiesai ir kompetence novērtēt tās rīcībā esošās informācijas papildināšanas nepieciešamību un fakts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju pieteikumam nevarēja būt ietekme uz Vispārējās tiesas novērtējumu un ka tas līdz ar to tika noraidīts, nenozīmē, ka šis pieteikums tika sagrozīts. Turklāt noteicošais elements esot nevis fakts, vai pieteikums par pasākumiem ir ticis acīmredzami sagrozīts, bet gan fakts, vai pierādījums ir ticis acīmredzami sagrozīts, ko apelācijas sūdzības iesniedzējas nav apgalvojušas. Katrā ziņā, runājot par pierādījumu sagrozīšanu, tai ir jābūt acīmredzamai.

80 Nobeigumā – Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā, Komisijas ieskatā, nav pārsniegusi saprātīgas pierādījumu novērtēšanas robežas un tā esot saderīga ar novērtējumu, kas ir sniegts 133. punktā 2013. gada 16. septembra spriedumā *Keramag Keramische Werke* u.c./Komisija (T-379/10 un T-381/10, nav publicēts, EU:T:2013:457).

Tiesas vērtējums

81 Pirmkārt, runājot par trešā pamata daļām par pierādījumu savākšanas pasākumiem, pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka Savienības tiesai ir jāpieņem nolēmums par dokumenta iesniegšanas nepieciešamību atkarībā no strīda apstākļiem, ievērojot Reglamenta noteikumus, kas piemērojami pierādījumu savākšanas pasākumiem. Attiecībā uz Vispārējo tiesu no tās Reglamenta 49. panta un 65. panta b) punkta noteikumiem pārsūdzētā sprieduma datumā spēkā esošajā redakcijā izriet, ka lūgums iesniegt kādu dokumentu saistībā ar lietu ir viens no pierādījumu savākšanas pasākumiem, ko Vispārējā tiesa var noteikt jebkurā tiesvedības stadijā (šajā ziņā skat. spriedumus, 2003. gada 2. oktobris, *Salzgitter*/Komisija, C-182/99 P, EU:C:2003:526, 41. punkts un tajā minētā judikatūra; 2003. gada 2. oktobris, *Aristrain*/Komisija, C-196/99 P, EU:C:2003:529, 67. punkts un tajā minētā judikatūra; 2003. gada 2. oktobris, *Ensidesa*/Komisija, C-198/99 P, EU:C:2003:530, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2003. gada 2. oktobris, *Corus UK*/Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Līdz ar to, tā kā Vispārējā tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzēju lūgumus par liecinieku uzklausīšanu, uzskatīdama, ka šādi pasākumi nav nepieciešami, pirmkārt, ņemot vērā vienotu un turpinātu pārkāpumu apstiprinošu pierādījumu izvērtēšanu pārsūdzētā sprieduma 109.–147. punktā, otrkārt, ņemot vērā konstatējumu pārsūdzētā sprieduma 213. punktā, ka *Hansgrohe* piezīmes bija pietiekamas, lai pierādītu prettiesisku rīcību *IFS* 2000. gada 5. oktobra sanāksmē, treškārt, ņemot vērā konstatējumu tā paša sprieduma 218. punktā, ka *IFS* 2002. gada 20. novembra sanāksmes protokols pierāda tiešu kontaktēšanos starp saimnieciskās darbības subjektiem, kropļojot konkurences noteikumus, ceturtkārt, ņemot vērā analīzi par apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību par pretkonkurences rīcību īpašu notikumu kontekstā, kā norādīts pārsūdzētā sprieduma 231.–253. punktā, piektkārt, ņemot vērā tādu pierādījumu izvērtēšanu, kas pierāda *FSKI* 2000. gada 7. un 8. jūlija sanāksmju prettiesiskumu, kā norādīts tā sprieduma 275.–284. punktā, un, sestkārt, ņemot vērā pārsūdzētā sprieduma 296.–306. punktā norādīto analīzi, kas izriet no Vispārējās tiesas konstatējuma, ka mēģinājums panākt vienošanos par sekām cenu paaugstināšanas ziņā saistībā ar ceļu maksas ieviešanu Vācijā *FSKI* 2003. gada 17. janvāra un 4. jūlija sanāksmēs, ir jānoraida trešā pamata sestā daļa kopumā, kā arī šī pamata pirmā daļa un no astotās līdz vienpadsmitajai daļai, ciktāl tās attiecas uz pierādījumu savākšanas pasākumiem.

83 Otrkārt, runājot par trešā pamata daļām, kas attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu sagrozīšanu, jākonstatē, ka šajās daļās, izņemot apgalvojumus šī pamata trīspadsmitās daļas pamatošanai, tiek nevis apgalvots, ka Vispārējā tiesa būtu aizmirsusi izvērtēt pirmajā instancē izvirzītos pamatus, bet ka tā ir kļūdaini interpretējusi un rezumējusi to argumentus.

84 Pietiek vien konstatēt, ka, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējas neapgalvo, ka Vispārējā tiesa būtu aizmirsusi izskatīt pirmajā instancē izvirzītos pamatus, jautājumam, vai Vispārējā tiesa ir kļūdaini rezumējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentus, nav ietekmes uz šī strīda atrisinājumu, tāpēc ir jānoraida trešā pamata piektā un desmitā daļa kopumā un šī pamata pirmā un devītā daļa, ciktāl tās attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu sagrozīšanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 1. jūlijs, *Knauf Gips*/Komisija, C-407/08 P, EU:C:2010:389, 32. punkts).

85 Treškārt, runājot par trešā pamata trīspadsmito daļu, kurā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini secinājusi, ka tās nav izvirzījušas nevienu argumentu par *VCG* 2001. gada 30. oktobra sanāksmi, ir jākonstatē pirmām kārtām, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 316. punktā ir norādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas neapstrīd savu dalību nacionālo profesionālo apvienību sanāksmēs Beļģijas un Francijas teritorijā, bet ka tās apstrīd šajās sanāksmes notikušās rīcības raksturu. Tā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojot, ka, tā kā katrā uzņēmumā lēmumu pieņemšana notikusi mātesuzņēmuma līmenī un tā kā to pārstāvjiem šajās sanāksmēs neesot bijusi nekāda sarunu rīkošanas brīvība, šajās sanāksmēs notikusī informācijas apmaiņa par cenām nevar tikt pielīdzināta cenu paaugstināšanas saskaņošanai un tāpēc tai nav pretkonkurences mērķa. Otrām kārtām, lai arī apelācijas sūdzības iesniedzējas Vispārējā tiesā iesniegtā prasības pieteikuma par

tiesību akta atcelšanu 110. punktā un replikas raksta 43. punktā, kas ir pieminēti pašreizējās apelācijas sūdzības pamatošanai, formāli ir apstrīdējušas cenu saskaņošanu *VCG* 2001. gada 30. oktobra sanāksmē, tam būtībā ir iepriekš minētie motīvi. Vispārējā tiesa šos motīvus ir juridiski pamatoti noraidījusi pārsūdzētā sprieduma 318. punktā. Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka, neraugoties uz pārsūdzētā sprieduma 321. punktā sniegto formulējumu, kas liek domāt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas nav apstrīdējušas 2001. gada 30. oktobra sanāksmes pretkonkurences raksturu, minētajam formulējumam nebija ietekmes uz šī strīda atrisinājumu. Līdz ar to trešā pamata trīspadsmitā daļa ir nepamatota.

86 Ceturtkārt, runājot par tām trešā pamata daļām, kas attiecas uz pierādījumu sagrozīšanu, jāatgādina, ka sagrozīšana ir notikusi tad, ja, neizmantojot jaunus pierādījumus, esošo pierādījumu vērtējums izrādās acīmredzami kļūdains. Taču šādai sagrozīšanai ir acīmredzami jāizriet no lietas materiāliem tādējādi, lai nebūtu nepieciešams no jauna novērtēt faktus un pierādījumus. Turklāt, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumus, tam ir precīzi jānorāda elementi, kurus Vispārējā tiesa ir sagrozījusi, un jāpierāda kļūdas analīzē, kuru dēļ tā vērtējumā Vispārējā tiesa ir pieļāvusi šo sagrozīšanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 3. decembris, Itālija/Komisija, C-280/14 P, EU:C:2015:792, 52. punkts).

87 Taču trešā pamata septītā daļa kopumā, kā arī šī pamata astotā, desmitā un vienpadsmitā daļa, ciktāl tās attiecas uz pierādījumu sagrozīšanu, ir balstītas uz pārsūdzētā sprieduma fragmentāru un kļūdainu lasījumu. Apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā vēlas panākt, lai Tiesa no jauna veiktu faktu un pierādījumu vērtējumu, kas apelācijas stadijā nav tās kompetencē. Tāpēc trešā pamata septītā, astotā, desmitā un vienpadsmitā daļa, ciktāl tās attiecas uz pierādījumu sagrozīšanu, ir nepieņemamas.

88 Piektkārt, runājot par trešā pamata daļām, kas attiecas uz apstrīdētā lēmuma un 2007. gada 26. marta paziņojuma par iebildumiem sagrozīšanu, jākonstatē pirmām kārtām par šī pamata otro un trešo daļu, ka, lai arī apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka Vispārējā tiesa ir izmantojusi neprecīzus formulējumus pārsūdzētā sprieduma 119. punktā, kurā tā uzskatījusi, ka divās *FSKI* sanāksmēs tika apspriesta cenu paaugstināšana sanitārtehnikas jomā, nevis tikai pārdošanas apjoms un ka formulējums minētā sprieduma 130. punktā var tikt saprasts kā norāde par to, ka tās piedalījušās vairāk nekā vienā daudzpreču apvienībā, un, lai gan šie formulējumi, protams, ir neprecīzi, tie nevar apšaubīt secinājumu, ka vispirms divpusējie kontakti starp uzņēmumiem apstiprināja ciešu saikņu esamību starp trim preču apakšgrupām, ka turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējām bija zināms par pārmesto kopējo koluzīvo rīcību vai tās varēja saprātīgi paredzēt, ka konstatētais pārkāpums attiecās uz šīm trim apakšgrupām, un ka visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzējas ir piedalījušās attiecīgajā vienotajā un turpinātajā pārkāpumā, jo tās ir piedalījušās *IFS* sanāksmēs, kas attiecās uz minētajām trim apakšgrupām. Līdz ar to šī otrā un trešā daļa nevar tikt apmierināta.

89 Otrām kārtām, runājot par trešā pamata ceturto daļu, pietiek vien konstatēt, ka pārsūdzētā sprieduma 150.–159. punktā nav atrodama nekāda acīmredzama 2007. gada 26. marta paziņojuma par iebildumiem satura sagrozīšana. Apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā vēlas panākt, lai Tiesa no jauna veiktu faktu un pierādījumu vērtējumu, kas apelācijas stadijā nav pieņemami. Tāpēc šī ceturtā daļa ir nepieņemama.

90 Trešām kārtām, runājot par trešā pamata divpadsmito daļu, pirmkārt, kā izriet no šī sprieduma 69. punkta, Vispārējā tiesa nav ne izvērtējusi *IFS* 2001. gada 14. novembra sanāksmi un *FSKI* 2002. gada 23. janvāra un 5. jūlija sanāksmi, ne savus secinājumus par pārmesto pārkāpumu pamatojusi ar šīm sanāksmēm, un, otrkārt, kas attiecas uz argumentu par rasto risinājumu 2013. gada 16. septembra spriedumā *Villeroy & Boch Austria* u.c./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 un T-402/10, nav publicēts, EU:T:2013:455), kā arī 2013. gada 16. septembra spriedumā *Keramag Keramische Werke* u.c./Komisija (T-379/10 un T-381/10, nav publicēts, EU:T:2013:457) – argumentu, kas tika izvirzīts arī trešā pamata septītajā daļā, pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka Vispārējās tiesas pienākums pamatot savus spriedumus principā nevar sniegties tiktāl, ka tai ir jāpamato savs rastais risinājums vienā lietā attiecībā uz tās citā lietā rasto risinājumu, lai arī tas attiektos uz to pašu lēmumu

(skat. spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, *Team Relocations* u.c./Komisija, C-444/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:464, 66. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra). Līdz ar to nav pamatota trešā pamata divpadsmitā daļa kopumā un šī pamata septītā daļa, ciktāl tā attiecas uz argumentu par Vispārējās tiesas rasto risinājumu 2013. gada 16. septembra spriedumā *Villeroy & Boch Austria* u.c./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 un T-402/10, nav publicēts, EU:T:2013:455), kā arī 2013. gada 16. septembra spriedumā *Keramag Keramische Werke* u.c./Komisija (T-379/10 un T-381/10, nav publicēts, EU:T:2013:457).

91 Ceturtām kārtām, runājot par trešā pamata četrpadsmito daļu, ir jākonstatē, ka tā ir balstīta uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma interpretāciju. No minētā sprieduma 324. punkta teksta neizriet, ka Vispārējās tiesas formulējums acīmredzami sagroza apstrīdētā lēmuma saturu, īpaši ņemot vērā pārmestās rīcības raksturu, proti, cenu ciklisku paaugstināšanu. Katrā ziņā minētais formulējums neapšauba ne *AFICS* 2004. gada 25. februāra sanāksmes pretkonkurences raksturu, ne apelācijas sūdzības iesniedzēju piedalīšanos šajā sanāksmē. Tāpēc šī četrpadsmitā daļa ir nepamatota.

92 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka trešais pamats ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un daļēji nepamatots.

Par ceturto pamatu

93 Ceturtajā pamatā, kam ir divas daļas, apelācijas sūdzības iesniedzējas atsaucas uz procesuālām kļūdām un Vispārējās tiesas Reglamenta 48. panta 2. punkta, Hartas 48. panta 2. punkta, 47. panta pirmās daļas un 52. panta 3. punkta, lasot kopā ar ECPAK 6. panta 1. un 3. punktu, pārkāpumiem, kas izriet no nepieļaujamu pierādījumu pieņemšanas, novēlotas Komisijas argumentācijas ņemšanas vērā un pieteikumu par pierādījumu savākšanas pasākumiem noraidīšanas, nenorādot pietiekamu pamatojumu.

Par ceturtā pamata pirmo daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

94 Ceturtā pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieņēmusi un novērtējusi būtiskus apsūdzības pierādījumus, kas nebija pieminēti 2007. gada 26. marta paziņojumā par iebildumiem vai apstrīdētajā lēmumā un kas pat daļēji tiesvedībā tika iesniegti novēloti. Šādā kontekstā Vispārējā tiesa turklāt esot ņēmusi vērā un pārsūdzētajā spriedumā izmantojusi pret apelācijas sūdzības iesniedzējām novēlotus rakstveida argumentus, uz kuriem Komisija atsaukusies pēc rakstveida procesa pabeigšanas, tas turklāt ir darīts, nedodot tām iespēju atbildēt uz Komisijas apgalvojumiem.

95 Konkrētāk šajā ziņā Vispārējā tiesa, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 162.–167. punktā esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, noliedzot apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, kas izriet no piezīmju par *IFS* 2000. gada 5. oktobra sanāksmi izmantošanas apstrīdētajā lēmumā, un Vispārējā tiesa, atļaujot un izmantojot šo pierādījumu, arī esot pārkāpusi apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesības uz aizstāvību. Turklāt šī pārsūdzētā sprieduma daļa esot pilnībā balstīta uz novēloti iesniegtu Komisijas argumentāciju, jo šī argumentācija pirmo reizi tikusi izvirzīta vairāk nekā pusotru gadu pēc rakstveida procesa pabeigšanas. Līdz ar to, tā kā Vispārējā tiesa vēlreiz šo argumentāciju ir ņēmusi vērā, nesniedzot apelācijas sūdzības iesniedzējām pat iespēju rakstveidā uz to atbildēt, tā esot pārkāpusi Reglamenta 48. panta 2. punktu, pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu un apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesības tikt uzklausītām.

96 Otrkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 226. un nākamajos punktos pirmām kārtām esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nepamatoti noraidīdama Komisijas pieļauto apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu sakarā ar piezīmju par *IFS* 2003. gada 9. aprīļa sanāksmi

ņemšanu vērā, un otrām kārtām, ņemdama vērā šīs piezīmes un Komisijas novēloto izklāstu par iespēju šīs piezīmes atrast procesa materiālos, Vispārējā tiesa pati ir pieļāvusi procesuālu kļūdu un pārkāpusi apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesības uz aizstāvību.

97 Treškārt, pārsūdzētais spriedums esot balstīts uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu saistībā ar piezīmēm par iepriekš minētajām *IFS* 2000. gada 5. oktobra un 2003. gada 9. aprīļa sanāksmēm, jo Vispārējā tiesa ir izmantojusi šīs piezīmes un izdarījusi no tām secinājumus pārsūdzētā sprieduma 213., 215., 228., 281. un nākamajos punktos, kā arī 313. punktā, lai gan šie pierādījumi esot nepieļaujami.

98 Komisija apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzējām ir bijusi piekļuve dokumentu nekonfidenciālajām versijām, uz kurām tā ir atsaukusies, un ka uz tām balstītā Komisijas argumentācija neesot jauns pamats, bet gan paskaidrojums, kas sniegts pēc Vispārējās tiesas pieprasījuma. Proti, tā esot vienkārši atbildējusi uz apelācijas sūdzības iesniedzēju neprecīzu argumentāciju un tām esot bijusi iespēja debatēt par šiem jautājumiem tiesas sēdē.

– Tiesas vērtējums

99 Skaidrs ir tas, ka tiesību piekļūt Komisijas lietas materiāliem mērķis ir garantēt tiesību uz aizstāvību efektīvu izmantošanu – tiesību, kuras vienlaicīgi pieder pie Savienības tiesību pamatprincipiem un ir nostiprinātas ECPAK 6. pantā, un šo piekļuves tiesību pārkāpums procesā pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas principā var izraisīt šī lēmuma atcelšanu, ja tas ir kaitējis attiecīgā uzņēmuma tiesībām uz aizstāvību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2003. gada 2. oktobris, *Corus UK*/Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, 126. un 127. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

100 Šādā gadījumā izdarītais pārkāpums netiek novērsts ar to vien, ka piekļuve lietas materiāliem tiek nodrošināta tiesvedības stadijā sakarā ar prasību atcelt apstrīdēto lēmumu. Ja piekļuve ir tikusi nodrošināta šajā stadijā, attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda nevis tas, ka, ja tam būtu bijusi piekļuve nepaziņotajiem dokumentiem, Komisijas lēmumam būtu bijis cits saturs, bet gan tikai tas, ka šie dokumenti varēja tikt izmantoti tā aizstāvībai (skat. spriedumu, 2003. gada 2. oktobris, *Corus UK* /Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, 128. punkts un tajā minētā judikatūra).

101 Šajā ziņā pirmām kārtām, kas attiecas uz piezīmēm par *IFS* 2000. gada 5. oktobra sanāksmi, no pārsūdzētā sprieduma 165.–167. punkta izriet, ka, pirmkārt, šīs piezīmes tika darītas pieejamas apelācijas sūdzības iesniedzējām pirms tiesvedības, otrkārt, tās tika pieminētas 2007. gada 26. marta paziņojumā par iebildumiem un, treškārt, par tām tika debatēts tiesas sēdē Vispārējā tiesā.

102 Otrām kārtām, kas attiecas uz piezīmēm par *IFS* 2003. gada 9. aprīļa sanāksmi, no pārsūdzētā sprieduma 226. punkta izriet, pirmkārt, ka šo piezīmju nekonfidenciālā versija apelācijas sūdzības iesniedzējām bija pieejama pirms tiesvedības un, otrkārt, ka Komisija savā 2013. gada 12. marta vēstulē ir apstiprinājusi, ka šo piezīmju pirmā lappuse bija pieejama bez ierobežojumiem un ka otrās lappuses nekonfidenciālā versija bija atrodama tās lietas materiālos. Vispārējā tiesā par šīm lappusēm bija notikušas arī debates.

103 Turklāt ir jāuzsver, ka pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju apgalvotajam apstāklis, ka apstrīdētajā lēmumā atsauce ir nevis uz šīm piezīmēm kopumā, bet gan tikai uz kādu to lappusi vai pielikumu, nevar izraisīt tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Šādas atsauces ir pietiekamas, lai varētu identificēt attiecīgo dokumentu.

104 Trešām kārtām, kas attiecas uz apgalvoto Komisijas novēloto argumentāciju par iepriekš minētajiem dokumentiem, pietiek vien konstatēt, ka no pārsūdzētā sprieduma 29.–38. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa apelācijas sūdzības iesniedzējām un Komisijai ir uzdevusi rakstveida jautājumus un ka 2013. gada 20. martā notika tiesas sēde. Tāpēc argumentācija, kas ir iesniegta rakstveidā pēc Vispārējās tiesas pieprasījuma un kuras uzdevums ir paskaidrot noteiktus apspriežu jautājumus pirms to debatēšanas

tiesas sēdē, nav uzskatāma par novēlotu. Turklāt šīs argumentācijas iespējamais novēlotais raksturs nerada šaubas par faktu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējām patiešām bija piekļuve piezīmēm par *IFS* 2000. gada 5. oktobra un 2003. gada 9. aprīļa sanāksmēm.

105 Šādos apstākļos Vispārējai tiesai nevar pārmest nedz tās Reglamenta 48. panta 2. punkta, nedz apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Tāpēc ceturtā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par ceturtā pamata otro daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

106 Ceturtā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā argumentē, ka Vispārējās tiesas atteikšanās uzklausīt apsūdzības lieciniekus ir to tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpums. Vispārējā tiesa neesot apmierinājusi nevienu apelācijas sūdzības iesniedzēju pieteikumu par pierādījumu savākšanas pasākumiem. Kopsavilkuma veidā noraidīdama šos pieteikumus pārsūdzētā sprieduma 135., 200., 214., 236., 240., 245., 270., 283. un 305. punktā, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi apelācijas sūdzības iesniedzēju tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kā arī ECPAK 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu.

107 Komisija uzskata, ka no pastāvīgās Tiesas judikatūras izriet, ka Vispārējās tiesas pilnvaras novērtēt pieteikuma par pierādījumu savākšanas pasākumiem atbilstību attiecībā pret strīda priekšmetu un nepieciešamība nopratināt lieciniekus ir savienojamas ar pamattiesībām uz taisnīgu lietas izskatīšanu un īpaši ar ECPAK 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu.

– Tiesas vērtējums

108 Vispirms ir jāatgādina, ka Vispārējā tiesa vienīgā var spriest par iespējamo nepieciešamību papildināt informāciju, kas ir tās rīcībā par lietām, kuras tā izskata. Tas, vai procesa materiāliem ir pierādījuma spēks, ietilpst suverēnā faktu vērtējumā, kas ir jāveic Vispārējai tiesai un uz to neattiecas pārbaude Tiesā apelācijas tiesvedībā, izņemot Vispārējā tiesā iesniegto pierādījumu sagrozīšanas gadījumā vai tad, ja Vispārējās tiesas veikto konstatējumu būtiska neprecizitāte izriet no lietas materiāliem pievienotajiem dokumentiem (skat. spriedumu, 2014. gada 12. jūnijs, *Deltafina*/Komisija, C-578/11 P, EU:C:2014:1742, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Turpinājumā pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka pat tad, ja pieteikumā nopratināt lieciniekus ir precīzi norādīti tie fakti, attiecībā uz kuriem ir jāuzklausa liecinieks vai lecinieki, un iemesli, kuru dēļ viņi ir jānopratina, Vispārējai tiesai ir jānovērtē, vai pieteikums ir atbilstošs attiecībā pret strīda priekšmetu un vajadzību nopratināt uzaicinātos lieciniekus (skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Siemens* u.c./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:866, 323. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

110 Visbeidzot šī Vispārējās tiesas novērtējuma brīvība ir savienojama ar pamattiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu un īpaši ECPAK 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu. Proti, no Tiesas judikatūras izriet, ka šajā pēdējā tiesību normā apsūdzētajam nav atzītas absolūtas tiesības panākt liecinieku nopratināšanu tiesā un ka principā tā ir tiesa, kurai jāizlemj, vai ir nepieciešams un vai ir lietderīgi uzaicināt liecinieku. ECPAK 6. panta 3. punktā ir paredzēts nevis pienākums uzaicināt jebkuru liecinieku, bet gan pušu procesuālo tiesību pilnīga vienlīdzība, nodrošinot, ka strīdīgajā procedūrā, kopumā ņemot, apsūdzētajam ir bijusi atbilstoša un pietiekama iespēja atspēkot pret viņu vērstās aizdomas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Siemens* u.c./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:866, 324. un 325. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

111 No tā izriet, ka ceturtā pamata otrā daļa, kā arī ceturtais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

Par piekto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

112 Piektajā pamatā, kam ir divas daļas, kuras ir jāizskata kopā, tiek apgalvota pienākuma norādīt pamatojumu neizpilde, kā arī LESD 101. panta pārkāpums, ciktāl runa ir par vienota un turpināta pārkāpuma juridisko kvalifikāciju un apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību šajā ziņā.

113 Šī pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ne pārsūdzētā sprieduma 118.–128. punktā, ne arī kādā citā šī sprieduma daļā nav pietiekami pamatojusi tās konstatējumus par konstatēto darbību savstarpēji papildinošo raksturu, kas ir nosacījums pārkāpuma kvalificēšanai par vienotu pārkāpumu.

114 Šī pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 180. un nākamajos punktos Tiesas judikatūru par vienota un turpināta pārkāpuma juridisko kvalifikāciju ir interpretējusi kļūdaini, īpaši tāpēc, ka vienots un turpināts pārkāpums principā var tikt atzīts tikai starp konkurentiem, un katrā ziņā Vispārējā tiesa, pamatojoties uz lietas materiālos esošajiem faktiem un pierādījumiem, nevarēja secināt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas ir piedalījušās šādā pārkāpumā.

115 Komisija atbild, ka Vispārējā tiesa vairākos pārsūdzētā sprieduma punktos ir analizējusi dažādas darbības attiecīgo uzņēmumu grupā un ka tā ir atsaukusies uz attiecīgajiem apstrīdētā lēmuma punktiem. Īpaši no Tiesas judikatūras izrietot, ka darbību papildinošais raksturs nav nosacījums vienota pārkāpuma pastāvēšanas pierādīšanai un tāpēc apgalvotās analīzes neesamība par šo jautājumu neesot pamatojuma trūkums.

116 Runājot par piektā pamata otro daļu, Komisija apgalvo, ka LESD 101. panta pārkāpums ir arī tad, ja viena uzņēmuma rīcības, ciktāl tā ir saskaņota ar citu uzņēmumu rīcību, mērķis ir ierobežot konkurenci konkrētajā tirgū, un nav nepieciešams, lai tas pats darbotos šajā tirgū. Tā piebilst, ka šajā lietā dalībnieki ar savu piedalīšanos koluzīvajās sanāksmēs ir atbalstījuši vienotu ekonomisku mērķi. Lai atzītu apelācijas sūdzības iesniedzēju atbildību par citu uzņēmumu īstenoto prettiesisko rīcību, esot pietiekami, ka tās ir zinājušas par šo rīcību vai saprātīgi varējušas to paredzēt. Vispārējā tiesa esot vairākkārt izvērtējusi attiecīgās aizliegtās vienošanās sanāksmes, atzīstot, ka atbilstošā informācija ir tikusi ziņota starp trīs preču apakšgrupu ražotājiem, kas esot pietiekami, lai pierādītu "zināšanu vai prezumpciju par zināšanu par prettiesisko rīcību".

Tiesas vērtējums

117 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai LESD 101. panta 1. punkta pārkāpums var izrietēt ne tikai no atsevišķas darbības, bet arī no virknes darbību vai turpinātas rīcības, pat ja viens vai vairāki šīs darbību virknes vai turpinātās rīcības elementi paši, aplūkojot atsevišķi, arī var būt minētās normas pārkāpums. Ja dažādas darbības ietilpst "kopējā plānā", to identiskā mērķa dēļ izkropļojot konkurenci iekšējā tirgū, Komisijai ir tiesības noteikt atbildību par šīm darbībām atkarībā no dalības attiecīgajā pārkāpumā kopumā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce*/Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 156. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

118 Uzņēmums, kas šādā vienotā un saliktā pārkāpumā ir piedalījies ar tādu savu rīcību, uz kuru attiecas tādi LESD 101. panta 1. punkta jēdzieni kā "nolīgums" vai "saskaņotas darbības" ar mērķi, kas ir vērsts pret konkurenci, un kura ir vērsta uz pārkāpuma īstenošanu kopumā, var būt atbildīgs arī par citu

uzņēmumu šī paša pārkāpuma ietvaros veiktu rīcību par visu laikposmu, kad tas minētajā pārkāpumā ir piedalījies. Tā tas ir gadījumā, ja tiek pierādīts, ka minētais uzņēmums ir centies ar savu rīcību veicināt kopīgo mērķu, uz kuriem tiecās visi dalībnieki, sasniegšanu un ka tas zināja par pārkāpjošo rīcību, ko bija iecerējuši vai īstenojuši citi uzņēmumi, lai sasniegtu tos pašus mērķus, vai ka tas varēja saprātīgi paredzēt šādu rīcību un ka tas bija gatavs uzņemties risku (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce*/Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 157. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

119 Tādējādi uzņēmums var būt tieši piedalījies visā pret konkurenci vērstajā rīcībā, kura veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, un šādā gadījumā Komisijai ir tiesības to saukt pie atbildības par visu šo rīcību un līdz ar to – par minēto pārkāpumu kopumā. Uzņēmums var arī būt tieši piedalījies tikai vienotu un turpinātu pārkāpumu veidojošās pret konkurenci vērstās rīcības daļā, bet tas var būt zinājis par visu pārējo pārkāpjošo rīcību, ko iecerējuši vai īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki to pašu mērķu labā, vai arī tas ir varējis to saprātīgi paredzēt un ir bijis gatavs uzņemties risku. Šādā gadījumā Komisijai arī ir tiesības noteikt šim uzņēmumam atbildību par visu pret konkurenci vērsto rīcību, kas veido šo pārkāpumu, un tādējādi – par šo pārkāpumu kopumā (skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce*/Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 158. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

120 Savukārt, ja uzņēmums ir tieši piedalījies vienā vai vairākās pretkonkurences darbībās, kuras veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, bet ja nav ticis konstatēts, ka šis uzņēmums ar savu rīcību ir vēlējies piedalīties pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku izvirzīto kopējo mērķu īstenošanā un ka tam ir bijušas zināmas pārējās minēto dalībnieku iecerētās vai īstenotās pārkāpjošās darbības šo pašu mērķu īstenošanai vai arī ka tas varēja saprātīgi tās paredzēt un bija gatavs uzņemties ar tām saistīto risku, Komisijai ir tiesības tam inkriminēt tikai darbības, kurās tas ir piedalījies tieši, un pārējās tādas minēto dalībnieku iecerētās vai īstenotās pretkonkurences darbības to pašu mērķu īstenošanai, ko īstenoja šis uzņēmums, attiecībā uz kurām ir pierādīts, ka tas varēja saprātīgi tās paredzēt un bija gatavs uzņemties ar tām saistīto risku (skat. spriedumu, 2015. gada 24. jūnijs, *Fresh Del Monte Produce* /Komisija un Komisija/*Fresh Del Monte Produce*, C-293/13 P un C-294/13 P, EU:C:2015:416, 159. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

121 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai dažādas darbības kvalificētu kā vienotu un turpinātu pārkāpumu, Vispārējai tiesai nav jāpārbauda, vai tās veido papildinošu saikni tādā nozīmē, ka katra no tām ir vērsta pret vienu vai vairākām normālas konkurences sekām un mijiedarbojoties veicina visu to pretkonkurences seku īstenošanu, kuras vēlējās pārkāpuma izdarītāji vispārējā plāna ietvaros, kam ir vienots mērķis. Savukārt nosacījums par "vienota mērķa" jēdzienu nozīmē, ka ir jāpārbauda, vai nav apstākļu, kas raksturo dažādo rīcību, kura veido pārkāpumu, un kas var liecināt, ka rīcībai, ko faktiski ir īstenojuši citi dalību ņēmušie uzņēmumi, nav tā paša pret konkurenci vērstā mērķa vai seku un tādēļ šī rīcība neietilpst "kopējā plānā" tās identiskā mērķa dēļ, kas izkropļo konkurenci iekšējā tirgū (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Siemens* u.c./Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P un C-498/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:866, 247. un 248. punkts).

122 Turklāt no Tiesas judikatūras nevar tikt secināts, ka LESD 101. panta 1. punkts attiecas vai nu tikai uz uzņēmumiem, kuri darbojas tirgū, ko ir skāruši konkurences ierobežojumi, vai minētā tirgus augšupējos, lejupējos vai blakus tirgos, vai arī uz uzņēmumiem, kuri ir ierobežojoši savu rīcības autonomiju attiecīgajā tirgū atbilstoši nolīgumam vai saskaņotai darbībai. Proti, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka LESD 101. panta 1. punkta teksts vispārīgi attiecas uz visiem nolīgumiem un saskaņotām darbībām, kas vai nu horizontālās, vai vertikālās attiecībās izkropļo konkurenci iekšējā tirgū, neatkarīgi no tirgus, kurā dalībnieki darbojas, un no tā, ka tikai uz viena no šiem dalībniekiem komerciālo rīcību ir attiecināmi konkrēto vienošanos noteikumi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 22. oktobris, *AC-Treuhand*/Komisija, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

123 Šajā lietā ir jākonstatē, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 90.–92. punktā ir atgādinājusi atbilstošo judikatūru par "vienota un turpināta pārkāpuma" jēdzienu. Otrkārt, tā paša sprieduma 93.–108. punktā tā ir atgādinājusi judikatūru par pierādīšanas pienākumu. Treškārt, tā paša sprieduma 111.–147. punktā tā, izvērtējot apelācijas sūdzības iesniedzēju pamatu par attiecīgā pārkāpuma kvalificēšanu par vienotu un turpinātu pārkāpumu, ir pārbaudījusi, vai pārkāpjošās darbības un rīcība iekļaujas "kopējā plānā".

124 Šādos apstākļos, tā kā Vispārējā tiesa ir izvērtējusi, vai attiecīgās pārkāpjošās darbības un rīcība iekļaujas "kopējā plānā", un tā kā konkurences attiecības starp dalību ņēmušajiem uzņēmumiem nav nosacījums pretkonkurences rīcības kvalificēšanai par vienotu un turpinātu pārkāpumu, Vispārējai tiesai nevar tikt pārmests, ka tā ir nepietiekami pamatojusi analīzi par attiecīgo darbību un rīcības kvalificēšanu par vienotu un turpinātu pārkāpumu.

125 Tādējādi, uzskatīdama, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas ir, pirmkārt, atbildīgas par tiešo līdzdalību pārmestajā pārkāpumā un, otrkārt, atbildīgas par netiešo līdzdalību tajā, ciktāl tās zināja par visu pārējo pārkāpjošo rīcību, ko pārējie attiecīgas aizliegtās vienošanās dalībnieki plānoja vai īstenoja, lai sasniegtu tos pašus mērķis, vai varēja saprātīgi to paredzēt un bija gatavas uzņemties par to risku, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi nekādu kļūdu tiesību piemērošanā.

126 Līdz ar to piektais pamats nav pamatots.

Par sesto pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

127 Sestajā pamatā, kam ir trīs daļas, kuras ir jāizskata kopā, apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi LESD 101. pantu, uzskatīdama, ka apspriedes, kas notikušas dažādajās sanāksmēs, ir jākvalificē kā tīši konkurences ierobežojumi, un atzīdama, ka apelācijas sūdzības iesniedzējām bijis pienākums distancēties no nekonkurējošo uzņēmumu apspriedēm.

128 Šī pamata pirmajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka saskaņota darbība principā var tikt atzīta tikai starp uzņēmumiem, kas savā starpā konkurē. Pārsūdzētā sprieduma 212. punktā uzskatīdama, ka konfidenciālas informācijas apmaiņai pašai par sevi var būt pretkonkurences raksturs, Vispārējā tiesa esot balstījusies uz nepareizu kritēriju un aizmirsusi ņemt vērā attiecīgo apspriežu ekonomisko ietvaru. Līdz ar to tā esot pārkāpusi LESD 101. pantu.

129 Sestā pamata otrajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvo, ka Vispārējā tiesa atkal ir pārkāpusi LESD 101. pantu, uzskatīdama pārsūdzētā sprieduma 251. un 252. punktā, ka, lai atbrīvotos no atbildības attiecīgajā pārkāpumā, apelācijas sūdzības iesniedzējām esot vajadzējis distancēties no visām *IFS* ietvaros notikušajām apspriedēm, kurās tās piedalījušās. Neesot tādas prezumpcijas par to, ka nekonkurējošu uzņēmumu sadarbībai ir pretkonkurences raksturs. Tāpēc, apelācijas sūdzības iesniedzēju ieskatā, no to klātbūtnes apspriedēs par tēmām saistībā ar tirgiem, kurās tās nedarbojas, nevar secināt, ka tās atbalsta prettiesisku iniciatīvu.

130 Sestā pamata trešajā daļā apelācijas sūdzības iesniedzējas uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi LESD 101. pantu, pārsūdzētā sprieduma 235., 239. un 298. punktā uzskatīdama, ka "mēģinājums panākt vienošanos" bez pierādījumiem par šādas vienošanās esamību ir pietiekams, lai pierādītu saskaņotas darbības esamību. Kā norāda apelācijas sūdzības iesniedzējas, nekonkurējošu uzņēmumu "mēģinājums panākt vienošanos" nav pietiekams, lai pierādītu LESD 101. panta pārkāpumu.

131 Komisija iebilst, ka konkurences attiecības tika pierādītas attiecībā uz aizliegtās vienošanās sanāksmēm, kurās apelācijas sūdzības iesniedzējas nebija vienīgās keramikas izstrādājumu ražotājas. Tās ieskatā, iespējamais vairumtirgotāju spiediens nav laupījis apelācijas sūdzības iesniedzēju autonomiju. Turklāt

tām esot bijusi ne tikai iespēja reaģēt individuāli, bet tās vēl ir izvēlējušās kopēju koluzīvu darbību un centušās vienoties par cenu paaugstinājumu ieviešanas kalendāru. Komisija uzsver, ka pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentiem informācijas apmaiņa jau pārkāpj LESD 101. pantu, ciktāl tā veido cita pretkonkurences mehānisma atbalstu.

132 Komisija apgalvo, ka apspriedes par cenām neattiecās tikai uz trešajiem tirgiem. Vēl arī pienākums distancēties no *IFS* ietvaros notikušajām apspriedēm izrietot no pārkāpuma vienotā un turpinātā rakstura. Apelācijas sūdzības iesniedzējām esot radusies atbildība par prettiesisko rīcību, ko īstenoja citi aizliegtās vienošanās dalībnieki, jo tās esot zinājušas vai tām vajadzējis zināt par šo rīcību.

133 Komisija atgādina no Tiesas judikatūras izrietošo, ka pietiek ar to, ka viens uzņēmums paziņo informāciju saviem konkurentiem nolūkā sagatavot pretkonkurences nolīgumu, lai pierādītu saskaņotas darbības esamību LESD 101. panta izpratnē. Šī iestāde aicina Tiesu noraidīt sesto pamatu kopumā.

Tiesas vērtējums

134 Vispirms no pastāvīgās judikatūras izriet, ka konfidenciālas informācijas apmaiņa ir pretrunā LESD 101. panta 1. punktam, īpaši, ja tā veido cita pretkonkurences mehānisma atbalstu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 7. janvāris, *Aalborg Portland* u.c./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P, EU:C:2004:6, 281. punkts).

135 Komercinformācijas apmaiņas fakts starp konkurentiem nolūkā sagatavot pretkonkurences nolīgumu ir pietiekams, lai pierādītu saskaņotas darbības esamību LESD 101. panta 1. punkta izpratnē. Šajā ziņā nav vajadzīgs pierādīt, ka šie konkurenti ir formāli apņēmušies īstenot vienu vai otru rīcību vai ka tie ir kopā noteikuši savu rīcību tirgū nākotnē (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 5. decembris, *Solvay* u.c./Komisija, C-455/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:796, 40. punkts).

136 Visbeidzot, klusējot izrādīta piekrišana prettiesiskai iniciatīvai, publiski nenorobežojoties no tās satura vai neziņojot par to administratīvajām iestādēm, sekmē pārkāpuma turpināšanu un apgrūtina tā atklāšanu. Šī līdzdalība ir pasīva piedalīšanās pārkāpumā, kas uzņēmumam var radīt atbildību vienotā nolīguma ietvaros. Turklāt apstāklis, ka uzņēmums nepilda sanāksmes, kuras mērķis ir vērsts pret konkurenci, rezultātus, neatbrīvo uzņēmumu no atbildības par to, ka tas bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks, ja vien tas nav publiski paziņojis, ka norobežojas no sanāksmes satura (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, EU:C:2005:408, 143. un 144. punkts).

137 Tā kā, ņemot vērā no šī sprieduma 124. punkta izrietošo, konkurences attiecības starp dalību ņēmušajiem uzņēmumiem nav nosacījums tādas pretkonkurences rīcības kā šajā lietā kvalificēšanai par vienotu un turpinātu pārkāpumu, apelācijas sūdzības iesniedzējas ir nepamatoti uzskatījušas, ka šī sprieduma 134.–136. punktā atgādinātā judikatūra nav piemērojama vienota un turpināta pārkāpuma kontekstā.

138 Ja apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentācija tiktu pieņemta, tā "vienota un turpināta pārkāpuma" jēdzienam laupītu daļu no tā jēgas, jo šāda interpretācija uzņēmumus, kas piedalās vienotā un turpinātā pārkāpumā, atbrīvotu no jebkādas netiešas atbildības nekonkurējošo uzņēmumu rīcības dēļ, kuri tomēr ar savu darbību palīdz īstenot kopēju plānu, kas ir specifiski raksturīgs vienotam un turpinātam pārkāpumam.

139 Līdz ar to Vispārējā tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas var tikt sauktas pie atbildības gan par to tiešu līdzdalību attiecīgajā aizliegtās vienošanās darbībā, gan par to netiešu līdzdalību tajā, ciktāl tās zināja par visu pārējo pārkāpjošo rīcību, ko pārējie attiecīgas aizliegtās vienošanās dalībnieki plānoja vai īstenoja, lai sasniegtu tos pašus mērķis, vai varēja saprātīgi to paredzēt un bija gatavas uzņemties par to risku.

140 No visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka sestais pamats ir nepamatots.

141 Tā kā neviens no apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītajiem pamatiem apelācijas sūdzības pamatošanai nevar tikt apmierināts, apelācijas sūdzība ir pilnībā jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

142 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

143 Atbilstoši tā paša reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tām spriedums ir nelabvēlīgs, tām ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzību noraidīt;

2) *Duravit AG, Duravit SA* un *Duravit BeLux SPRL/BVBA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]